

Österslövs kyrka

Lunds stift



Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

Åsa Eriksson Green 2022-05-09

Omslagsbild: Flygbild över Österslövs kyrka från söder, år 2015. Fotograf: Pär-Martin Hedberg, HioPhoto. Bildrättigheter: Lunds stift.



Österslövs kyrka från nordost.

Österslövs kyrka

Nosaby församling, Villands kontrakt, Lunds stift, Österslövs socken, Österslöv 29:2/87;1, Kristianstad kommun, Skåne län och landskap.

Beskrivning och historik

Kyrkomiljö

Tätorten Österslöv sträcker sig längs delar av Råbelövsjöns östra strand, en dryg mil nordost om Kristianstad. Landskapet är mjukt kuperat och sluttar ner mot sjön i väster, medan ett utsträckt odlingslandskap omger samhället i övriga väderstreck. Kyrkan och den äldre kyrkbyn ligger i norra delen av samhället. I omgivningarna finns flera lämningar efter forntida boplatser och gravar, som kan härledas till tiden från yngre bronsålder, mellan år 1100 och 500 f.kr, fram till nyare tid, vilket innebär tiden efter år 1500.

Den första kända kyrkan i Österslöv var en romansk stenkyrka som förmodas ha uppförts under slutet av 1100-talet. Ortnamnet Österslöv, med äldsta belägg år 1320, är enligt svenskt ortnamnslexikon sannolikt sammansatt av ett forndanskt mansnamn – *Østar* – med efterleden *löv* som betyder arvegods. I skriften Österslövs

kyrka – från medeltid till nutid anges att förleden hänvisar till det geografiska läget på östra stranden av Råbelövssjön.

Den historiska bytomten, enligt utbredning på karta från 1783–84, är registrerad som möjlig fornlämning i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister. Enligt en karta från år 1700 bestod byn av 15 gårdar, ett antal gathus, klockargård och prästgård. Gårdarna var huvudsakligen grupperade i en klunga kring en öppen plats strax nordväst om kyrkan medan gathusen låg österut. Prästgården är en av länets äldsta bevarade och ligger kvar på ursprunglig plats direkt söder om kyrkogården. Sedan 1921 används prästgården som församlingshem. Patronatsrätt till kyrkan har från 1648 fram till 1921 tillhört Karsholms slott. Slottet finns omnämnt från mitten av 1300-talet, och flera av de adliga danska släkter som ägt godset har under århundraden begravts i Österslövs kyrka. I samband med laga skifte år 1832 flyttades majoriteten av bebyggelsen ut ur bykärnan. År 1885 invigdes järnvägsstationen i Österslöv som en av stationerna på sträckan mellan Kristianstad och Immeln.

Kyrkobyggnad

En stenkyrka i romansk stil byggdes i Österslöv under slutet av 1100-talet. Under 1700-talets befolkningsökning byggdes kyrkan till med en korsarm. Trots detta var kyrkan hundra år senare för trång varför församlingen beslutade att uppföra en ny kyrkobyggnad. Kyrkans patronus tillika ägaren av godset Karsholm, Michael Treschow, anlät arkitekten Helgo Zettervall och bekostade kyrkobygget som startade år 1875, samma år som kyrkan i grannsocknen Nosaby – ritad av samma arkitekt – invigdes. Österslövs kyrka invigdes 1878.

Av Helgo Zettervalls produktion är en bråkdel nybyggda kyrkor. 11 nybyggen efter hans ritningar kom att uppföras, varav 9 i Lunds stift. Zettervalls förslag var generellt dyra och det är möjligt att församlingar av ekonomiska skäl backade ur och beställde enklare ritningar av en byggmästare. Samtliga nybyggda kyrkor var unika, utan upprepning i form, material eller rumsliga lösningar. Österslövs kyrka var den sista av nybyggnaderna att uppföras. Inledningsvis revs den medeltida kyrkan och tegel och gråsten återanvändes i uppförandet av den nya kyrkan som byggdes helt i tegel undantaget tornet som byggdes av gråsten. Hela byggnaden vilade på en hög, skråkantad granitsockel. Utvändigt var kyrkan slätputsad och vitkalkad med den rikast utformade exteriören av alla Zettervalls nybyggen: listverk, profiler,nockstaket och småtorn i både tegel och gjuten cement. Fönstren var av gjutjärn och dörarna målades med oljefärg. Taken täcktes med ekspån. Kyrkan har en korsformad grundplan där korsarmar och sakristia är lika långa medan långhus och västtornet utgör en längre arm. Invändigt putsades och målades kyrkans väggar med horisontella band i omväxlande mörka och ljusa kulörer och inredningen ekådrades med



Österlövs kyrka från sydväst.

resultatet att interiören blev mörk och suggestiv, i kontrast till byggnadens bländvita yttre. Ljusinsläppen var höga och smala, flera av dem högt placerade på väggytorna. Läktarna försågs med kolonner i gjuten cement och golven i vapenhuset och långhuset belades med cementplattor och gult tegel i rutmönster. Zettervall gav i kyrkans form uttryck för en nyromansk stil med ortodoxa influenser. Bland annat använde han flitig motiv som cirkelslag som liknar hästskobågar, där anfangen ligger närmare varandra än valvbågens bredaste del, ett motiv som är vanligt förekommande inom morisk arkitektur.

Den första större renoveringen av kyrkan genomfördes 1929 under ledning av länssarkitekten Nils A. Blank. Innan detta tillfälle hade kyrkan försetts med järnugnar för uppvärmning och flera av taken hade lagts om med galvaniserad stålplåt. Essensen av renoveringen är en förenkling av kyrkans rikt dekorerade exteriör. Gesimser, tinnar och andra detaljer hade visat sig känsliga för väder och vind, avtäckningar saknades som skyddade från vatten varpå tegelmurverket frostsprängde. Nockbalustraden orsakade ständigt läckage. Således togs denna bort, övre delen av strävpelarna revs, liksom krönkorsen över trappstegsgavlarna. Trappornens spirformade tak ändrades till låga kägeltak. Avtäckningar gjordes med grythytteskiffer respektive stål- och kopparplåt. Torn, långhus, kor och korsarmar fick taktäckning av enkupigt tegel. Invändigt målades kyrkorummet i en enhetlig ljus kulör.

Läktarbarriärer, valvbågar, listverk och fönsterkarmar målades grå. Äldre inventarier från den rivna kyrkan återbördades till kyrkorummet; däribland dopfunten med baldakin från 1600-talet.

Under 1960-talet försågs kyrkan med innerfönster, i absidens kolonnettgalleri fick innerfönstren gultonade glas. I delar av koret lades golvet om med mörk komstadkalksten. Under ledning av arkitekt Torsten Leon-Nilsson målades den fasta inredningen om så att ekådringen ersattes med en lasering med markerad penseldragning, vars kulör utgick från färgsättningen på Zettervalls dopfunt. Kyrkan försågs med nya armaturer och i sakristian lades ett rött tegelgolv.

Under 1970-talet togs tre bänkrader på var sida om mittgången i långhusets bort och herrskapsbänkarna flyttades västerut. Läktarbarriärernas ekådring som målats grå 1929 återställdes, liksom kolonnerna som nu målades bruna. Sakristian fick ny skåpinredning efter ritningar av arkitekt Nils Lindblad.

År 2000 fick norra korsarmens östra takfall nytt falstaktegel från Börringe. Ett par år senare tillskapades förrådsutrymmen i båda korsarmarna, bakom skärmväggar som tillverkades med utgångspunkt från bänkskärmarna i långhuset. Bakom skärmarna i södra korsarmen finns textilförvaring, i norra korsarmen finns skåp och vask.

Exteriör

Österslövs kyrka utgörs av långhus, symmetriska korsarmar, torn i väster och en halvrund absid i öster. I hörnen mellan långhus och östra sidan av korsarmarna, samt mellan långhus och torn finns små runda trapporn. Fasaderna är vita och slätputsade med rika putsdekorationer i form av listverk, masverk, fönster- och dörromfattningar, gaveltinnar och strävpelare. Sockeln av granit, med en brant avsmalnande övre del, löper runt hela kyrkan. Längs hela takfoten löper ett profilerat listverk som nedtill avslutas av en rundbågefris. Hörnkedjorna är markerade av strävpelare, gavelpartier har helt eller delvis trappstegstinnar. I trapporn och absider finns rundbågearkader som markerar höga, smala fönster. I korsarmarnas gavelpartier finns rundbågiga trefönstergrupper med kolonnetter. Långhusfönstren har masverk med två sidoställda rundbågefält med ett överliggande runt fönster. Fönstren har gjutjärnsbågar och spröjs. Avtäckningar är av skiffer och plåt. Absidens och trapphusens kägeltak är plåttäckta medan övriga kyrkobyggnaden har tegeltak. På tornets västra taknock är ett krönkors placerat. I takvinklarna mellan långhus och korsarmar finns låga takkupor med listverk och långsmala fönster. Dessa var före 1929 års renovering utformade som små torn med trappstegsgavlar.



Utblick över kyrkorummet i Österslöv från orgelläktaren i väster, mot koret i öster.

Huvudentrén ligger i tornet i väster. De dubbla portarna är av ek med kassetindeling och sparkplåtar. Portomfattningen har en lodrät riktning, omgiven av pilastrar och överliggande rundbågar murade i tre språng, krönt av en trappstegsgavel. På var sida om portalen ger de avtäckta nivåerna på tornets västra strävpelare fasaden balanserande horisontell betoning. Över portalomfattningen finns ett rosettfönster med järnspröjs och en slätputsad omfattning murad med fyra språng. Ovanför rosettfönstret är årtalet 1878 inskrivet med järnsiffror. På östra kortsidorna av korsarmarna finns rakt avslutade dörröppningar inom rundbågiga portaler. På korets östra sida finns en dörr i en raksluten muröppning där en rundbåge är inristad i putsen ovan, vilket kan vara en markering av hur dörröppningen tidigare såg ut. I trappornen finns smala, höga dörrar. Dörrarna är kassetindelade och brunmålade.

Interiör

Innanför västportens dubbla dörrblad av ek möter vapenhuset med ljusa, slätputsade, väggar. I hörnen finns kolonetter med tärningskapitäl vilka bär upp ett högre kupolvalv. Kolonetter och valvbågar samt ett listverk som markerar valvhjässan är gråmålade. Golvet är ursprungligt med kvadratiska cementplattor och gult tegel i ett rutmönster. På södra väggen finns en dörr som leder till tornets andra våning och en minnestavla av sten med förgylld text som berättar om kyrkans tillkomst: *Under Konung Oscar II:s regering då Wilh. Flensburg var biskop i Lunds stift och*

Andr. Bruzelius kyrkoherde i Österslöv, lät kyrkans patronus herr M. De Trescov uppbygga detta tempel åren 1875-1878. I öster leder dubbla, ekådrade dörrar med röda detaljer vidare in i kyrkorummet.

Kyrkorummets väggar är slätputsade och målade i en varm, ljus kulör. Mellan fönsteraxlarna finns murade lisener som utgör anfang för högresta, svagt hästskoformade valvbågar mellan vilka tunnvalv löper. Över korsmitten finns ett stort kupolvalv från vilket kyrkorummet öppnar sig mot korsarmarna i söder och norr samt över koret och den absidiala sakristian i öster. Över korsarmarna och koret är taken tunnvalvda medan sakristians tak utgörs av ett hjälmvalv. Lisener, valvbågar och hörnkedjor är målade i en ljus grå kulör. På långhusets västra vägg finns en utkragande orgelläktare som vilar på fyra konsoler. Balustradens ramverk och fyllningar är ekådrade med röda och blå detaljer. Muröppningen går upp i tak så att tornets västra rosettfönster syns från kyrkorummet över orgeln. Golvet i kyrkorummet är lagt med ljusa, kvadratiske klinkers.

Koret ligger två trappsteg över långhusets golv. Trappan och golvytan närmast denna är lagd med mörkgrå komstadkalksten. Det övriga golvet har en vävd heltäckningsmatta i beige kulör. Större delen av koret upptas av altaruppsatsen med altarring. Altaruppsatsen flankeras av två dörrar, inkorporerade i en vägg som skiljer koret från den bakomliggande, absidiala sakristian. Bakom altaruppsatsen finns ett generöst ljusinsläpp från en sammanhängande rad av rundbågiga fönster i sakristians övre väggparti. I nordvästra hörnet av koret är kyrkans dopfunt med baldakin placerad. I dess sydvästra hörn finns predikstolen. På korets norra vägg sitter tio målningar på träplattor vilka liksom epitafiet och ytterligare målningar kommer från den medeltida kyrkan. Målningarna på norra väggen, med bibliska motiv, ska vara målade 1694 och ha utgjort del av en läktarbarriär, medan det är mer osäkert var de tre målningarna på södra väggen suttit.

Sakristian har absidial form med golv belagt med tegel, väggar och tak är liksom i kyrkorummet målade i en varm, ljus kulör. Två listverk i grå kulör löper horisontellt längs med väggarna. Taket utgörs av ett flackt valv med ett stort lunettformat fönster med solfjäderspröjs. Kring fönstret finns ett profilerat listverk målat i grå kulör. Genom takfönstret silas ljuset från det ovanliggande kolonnettgalleriet ned. Sakristian är möblerad med en enkelt utformad skåpinredning med en bänk som fungerar som altare samt några stolar och ett litet skrivbord. I öster leder en dörr, i en högrest rundbågig muröppning, vidare ut på kyrkogården.



Utblick över långhuset i Österlövs kyrka, från koret i öster mot ingången i väster.

Korsarmarna skiljs från långhuset av rundbågiga arkader som bärs upp av kolonner. På arkaderna vilar läktarvåningarnas genombrutna ekådrade balustrader. I botenplan finns två bänkrader i var korsarm, vända mot kyrkorummet. Bakom bänkarna är de yttre delarna av korsarmarna avbalkade med låga träskrank, tillverkade med bänkinredningens främre bänkskärmar som förebild. Bakom skranken finns utrymme för textilförvaring och vaktmästeri. Golvet under bänkkvarteren och bakom skranken är mörkt betsade brädgolv. I korsarmarnas östra väggar finns vardera två ekådrade dörrar, varav den ena leder ut till kyrkogården och den andra till ett trapphus med gjutna trappor. Trapphusen har flackt kupolvälvda tak, målade i ljust grå kulör och partier av fyra högresta fönster i rundbågiga muröppningar. Trapphusen mynnar på korsarmarnas läktare. Läktargolven är uppbyggda av gradängar, sannolikt med ursprungligt brädgolv. Inredningen utgörs av enkla gråmålade sittbänkar av trä.

Uppgång till tornet sker via en spiraltrappa, lik de vid korsarmarna, från vapenhuset. Väggarna är ljukt målade med en grå bröstning. En smal, brunmålad dörr leder till orgelläktaren i tornets första våningsplan. Trappan vidare upp i tornet ryms i den norra tornmuren. Ovanför orgelläktaren är klockvåningen som till största delen upptas av klockbocken. Dubbla, rundbågiga ljudöppningar finns i samtliga väderstreck. Till tornvinden, som saknar golv, leder en lång steg. Här förvaras bl.a.

delar av den tidigare nockbalustraden. I de oputsade tegelväggarna finns synliga inslag av medeltida tegel som återanvänts från den rivna kyrkan. Även på tornmurens kvaderstenar finns rester av måleri från den medeltida kyrkan. Från tornet nås även vinden över långhuset.

Inredning och inventarier

Kyrkans **altaranordning** är samtida med kyrkobyggnaden och ritad av Helgo Zettervall. Altaranordningen är inkorporerad med väggen till den bakomliggande sakristian. Altarbordet skjuter ut från anordningens mitt. På ömse sidor om altaret finns vridna kolonner med tärningskapitäl som håller upp en överbyggnad som består av en närapå hästskoformad rundbåge med snidade dekorationer, krönt av ett kors. Inom tympanonfältet finns ett runt fält och två rundbågar. I de olika fälten finns dekorationsmålningar i blått och guld. Uppsatsen är tillverkad i trä, målad i brun kulör med förgyllda detaljer. Över altaret är ett slätt textfält med texten *Jag är lifsens bröd, hvilken som kommer till mig, han skall icke hungra, och hvilken som tror på mig, han skall aldrig törsta. Job.6:35*. Mitt framför texten hänger ett litet snidat krucifix.

Altarringen tillhör också den ursprungliga inredning som ritats av Zettervall. Den är halvcirkelformad med en kraftig sockel. Balustraden är genombruten med fyrapassformer inom ett krysslagt ramverk. Knäfall och överliggare är klädda med röd sammet. I vardera ände av altarringen står högresta, profilerade ljusstakar med elektriska ljus som är senare tillkomna.

Predikstolen med trappa är ursprunglig inredning av Zettervall. Den går i samma stil som altarpopsatsen. Korgen vilar på en fot med fyra tätt grupperade kolonner med profilerad bas och tärningskapitäl. Kolonnerna bär upp ett fundament som är avrundat upptill, där korgen vilar. Korgen har ett utdraget listverk nedtill medan sargen är uppdelad i fält av kolonner med ovanpåliggande rundbågar. Inom varje fält finns avbildningar av evangelister och apostlar i halvrelief. Fem av sex av avbildningarna ska ha suttit på en predikstol från 1600-talet som fanns i den nu rivna kyrkan. Korgen avsluts upptill med ett profilerat listverk. Predikstolen är ekådrad lik övrig inredning, med detaljer i rött, blått och guld. I samband med renovering 1964 sänktes predikstolen för att prästen skulle komma närmare församlingen.

Dopfunten med dopfuntsbaldakin, båda snidade i ek och polykromt bemålade, är daterade till 1600-talets första del och har flyttats med från den medeltida kyrkan. Från en marmorerad fot, med en enkel profilering längs sidorna, utgår en centralt placerad, svarvad pelare omgiven av sex volutformade stödben. På detta vilar en sexsidig cuppa med snidade sidostycken, listverk och överliggare. Till funten hör ett dopfat av mässing från år 1609. Baldakinen är tillverkad i samma stil som

dopfunten, och har en ovanligt högre form. Sidopartierna är indelade i bildfält med oljemålningar av evangelisterna inom flätbandsramar, vart och ett åtskilt av en marmorerad miniatyrkolonn. Längst ned kragar ett listverk ut med snidade fält likt de på dopfuntens cuppa. Ovanför bildfälten smalnar baldakinen av. Här finns bildfält bemålade med änglar och akantusblad samt ett textfält som löper runt hela pjäsen. På toppen kröns baldakinen av en duva på ett runt klot omgivet av små volutformade träsniderier. I södra korsarmen finns ännu en dopfunt som är del av den inredning som Zettervall ursprungligen ritade för kyrkan. Funten är tillverkad i trä med kvadratisk fot, runt skaft och flersidig kupa med rund bildfält. Funten är ekådrad med detaljer i rött och blått. I skriften *Österslövs kyrka från medeltid till nutid* anges att kyrkans medeltida dopfunt ska finnas i parken till Karsholms slott, dock utan fot.

Bänkinredningen är ursprunglig för kyrkan från 1878. Av de ursprungligen 26 bänkraderna i långhuset återstår idag 17, ordnade i två kvarter på var sida om mittgången. I vardera korsarm återstår två, av ursprungligen sex, rader med bänkar. Bänkarna är öppna och ekådrade i brun kulör med röda och blå detaljer. Längst fram finns herrskapsbänkar tillverkade för dåvarande patronus på Karsholms slott. Dessa bänkrader är slutna, med tygklädda, stoppade sitsar och dörrar med nyckellås. De främre bänkskärmarerna liksom bänkgavlarna har avlånga fyllningar med runda överdelar, omgivna av listverk målade omväxlande i rött och blått.

Kyrkans **orgel** är från 1958. Det är en mekanisk orgel med tio stämmor tillverkad av A. Mårtenssons Orgelfabrik i Lund. Spelbordet är vänt mot kyrkorummet. Fasaderna är höga och smala med synliga pipor i det övre fältet. Kyrkans tidigare orgel installerades 1879, året efter att kyrkan invigdes. Orgeln hade tolv stämmor och en manual och var tillverkad av D. Köhne i Köpenhamn.

Kyrkans **lillklocka** är omgjuten av Andreas Wetterholtz i Malmö 1742. **Storklockan** gjöts om av samma man år 1758.

Övrigt. Bland kyrkans klenoder finns en mässhake i röd sammet från 1619. Mässhaken ska bland annat ha använts vid invigningen av Heliga Trefaldighets kyrka i Kristianstad den 8 juni 1628.

Kyrkogård

Den medeltida kyrkan i Österslöv låg söder om dagens kyrka och den äldre kyrkogården gränsade i söder mot den gamla prästgården medan den norra gränsen gick ungefär där kyrkan idag är uppförd. 1866 utvidgades kyrkogården norrut, dels över en del av prästgårdens mark – dels över en allmänning där en byggnad som kallades

hospitalet låg. Hospitalet användes som fattighus och ska ha ägts av kyrkans patronus på Karsholm. Sannolikt revs byggnaden i samband med att kyrkogården utvidgades eller i samband med att den nya kyrkan uppfördes.

Än idag utgör den gamla prästgården kyrkogårdens södra avgränsning, medan vägen till Arkelstorp respektive Kälkestad utgör avgränsningar i väster och norr. Åt öster gränsar kyrkogården till en mindre väg och ett större område med lövskog.

Kyrkogården norr om kyrkan avgränsas av en klippt häck, undantaget mot öster där en kallmur löper längs hela kyrkogårdens längd. I söder avgränsas kyrkogården dels av de gamla prästgården och dels av en hög kallmur. I väster, mitt för kyrkans torn, finns huvudingången i form av dubbla smidda grindblad mellan stenpollare. På var sida om denna löper en svagt konkav kallmur söderut mot ett gravkapell och den gamla prästgården. I anslutning till begravningskapellet finns ännu ett grindparti. En oregelbunden trädkrans av bland annat lind omger kyrkogården. Från huvudentrén i väster löper gångvägar runt kyrkobyggnaden och vidare till östra kyrkogårdens gräns. Mellan huvudentrén i väster och kyrkans västport är gången sedan 1978 belagd med smågatsten. Kyrkogården söder om kyrkan är indelad i kvarter som avskiljs med grusade gångar. Majoriteten av gravplatserna inramas av klippta buxbomshäckar, och vintergröna buskar och träd är ett karaktärsskapande inslag. Den norra delen av kyrkogården består till cirka hälften av liknande strukturer och i övrigt av rader med gravvårdar som står direkt i gräset.

Byggnader på kyrkotomten

1950 uppfördes ett bårhus av länsarkitekt Allan Nilsson precis utanför kyrkogårdens sydvästra hörn. Den kvadratiska byggnaden har murar av tegel som slammats och vitmålats, och täcks av ett sadeltak med lätt utsvängd takfot. Taket är lagt med enkupigt lertegel. Längs kortsidorna finns en enkelt murad takfris. På södra väggen finns en slätputsad rundbågig nisch i murverket. På västra sidan finns två parställda, rundbågiga fönster. På var sida om entrén till bårhuset finns två vildvuxna idegrannar planterade.

Karaktärisering

Kring Österslöv finns lämningar efter förhistoriska boplatser från flera tidsperioder från bronsålder till nyare tid. Stenkyrkan uppfördes under sent 1100-tal och sedan medeltiden finns ett dokumenterat samband till godset Karsholm, en relation som formaliserades i och med patronatsrätten som infördes 1648 och avskaffades 1921. Från den äldre kyrkan finns ett fåtal inventarier bevarade; såsom dopfunt med baldakin, målningar som hört till en läktarfront och eventuellt till en altaruppsats. Det medeltida arvet återfinns i kyrkans murverk till vilket både tegel

och gråsten, även bemålade sådana, återanvänts. Kyrkans karaktär domineras dock av arkitekten Helgo Zettervalls ursprungliga intentioner som genomfördes i detalj och omfattade allt från konstruktioner till detaljer som predikstol och altaruppsats. 1929 renoverades kyrkan på ett genomgripande sätt varvid exteriören förenklades och många av de dekorativa utvändiga detaljerna togs bort. Invändigt målades kyrkan om så att den eklektiska och mörka målningen som bidragit till den ursprungliga upplevelsen av kyrkorummet ersattes med i det närmaste enfärgade, ljusa väggar med grå valvbågar, pilastrar och andra arkitekturelement. Det är än idag dessa två årsringar som till största delen karaktäriserar kyrkobyggnaden, trots att mindre och mer sentida ändringar också genomförts.

Österslövs kyrkas kritvita torn med sin rikt utsirade putsdekoration och gjutet krönikors ligger direkt norr om platsen för den medeltida kyrkan. Tornet fungerar som ett landmärke som syns vida omkring i det böljande odlingslandskapet och över Råbelövssjön. Kyrkans volym och yttre formspråk är, förenklingar till trots, unikt. Stilen är eklektisk nyromansk där volymerna är utdragna på höjden. Fönsterarkader i absid och stödtorn påminner om medeltida motiv som bl.a. återfinns i Lunds domkyrka – men också i en allmän medeltidsromantik. I sin ursprungliga yttre form med stödtorn ochnockbalustrad och trappstegsgavlar för uttrycket tanken till såväl morisk som engelsk kyrkoarkitektur. Parallellerna till ett moriskt arkitektoniskt språk återfinns invändigt i hästskoformade valvbågar där anfangen är närmre varandra än valvens yttre punkter. Invändigt är också kyrkorummets höjd i relation till det relativt smala långhuset karaktärsskapande. Intrycket förstärks av flera högt belägna ljusinsläpp som tornets rosettfönster, trefönstergrupper över läktarna i korsarmarna och absidens fönsterarkad.

Inredningen är huvudsakligen ursprunglig för Helgo Zettervalls kyrkorum och ritad just för detta. Rundbågemotiven som används i de större arkitektoniska elementen återkommer i bänkinredning och predikstol samt altaruppsats.

Att tänka på

- Kyrkan med mur och trädkrans, samt den tätt intilliggande gamla prästgården är del av en viktig struktur som markerar centrum för det medeltida sockencentrat. Kyrkan är därtill ett viktigt landmärke i landskapet.
- Kyrkans exteriör är något förenklad från sitt ursprungliga utförande varför kvarvarande detaljer i form av putsdekorationer, snickerier och ursprungliga inredning är av stor vikt för kyrkans karaktär.
- Var varsam med medeltida tegel och kvadrar som bär spår av medeltida måleri. Dessa vittnar om den äldre kyrkan på platsen. Vid installationer eller

andra arbeten på vinden eller i utrymmen som är opputsade är det viktigt att inte göra fysiska ingrepp i dessa delar.

- Planera eventuella förändringar i kyrkorummet långsiktigt och eftersträva funktionalitet för att minimera ingreppen.

Skydd

Kyrkor och kyrkogårdar tillkomna före 1940 skyddas som kyrkligt kulturminne, enligt *Kulturmiljölagen 4 kap.*

Österslövs kyrka och kyrkogård ligger inom det möjliga fornlämningsområdet för den historiska bytomten enligt kartor från 1783–1784. Området skyddas enligt *Kulturmiljölagen 2 kap.*

Källor

Underhållsplan för Österslövs kyrka, Ponnert arkitekter AB, 2007

Svenskt ortnamnslexikon, Språk- och folkminnesinstitutet, 2003

Bodin, Anders (2017). *Helgo Zettervalls arkitektur* [Elektronisk resurs]. Diss. Stockholm: Kungliga Tekniska högskolan, 2017. Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kth:diva-206814>

Dahlberg, Markus (Red) (2015). *Skåne, Landskapets kyrkor*. Riksantikvarieämbetet

Olofson, Christer & Olén, Benkt (1978). *Österslövs kyrka: från medeltid till nutid*. Österslöv: Församl.

Palm Lundström, Yvonne (2010). *Gamla skolan – Bygdegården i Österslöv*. I: Årsbok / Villands härads hembygdsförening. (2001-). Kristianstad: Villands härads hembygdsförening.

Ranebo, Theodor. *Inventering av kyrkklockor i Lunds stift*. Pågående stiftsprojekt.

Internet

Riksantikvarieämbetets söktjänst Forsök:

<https://app.raa.se/open/forsok/lamning/1a41ddf8-6e19-4143-b7aa-df9f29c6f997> (besökt 2022-05-02)

Lantmäteriets söktjänst Historiska kartor: <https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/Historiska-kartor/> (besökt 202-05-02)

Skånska Ortnamnsdatabasen: <https://www3.isof.se/beb/SokResultat.aspx?kategori=ortnamn&sprak=1&namn=%c3%96stersl%c3%b6v&filnamn=600077588&landskap=Sk%c3%a5ne&lan=Kristianstads&harad=Villands&socken=%c3%96stersl%c3%b6v&kommun=Kristianstad&lokal=&id=C%3a%5cinskannat%5c23C47514.pdf&ovrigt=&bild=Villands&artid=1320&belagg=%c3%96sterl%c3%b6ff&lanskod=&sockenkod=&sokharad=%25&soksocken=%25&sokkommun=%25&soklandskap=Sk%c3%a5ne&soklan=%25&sokbland=rubbet.ortnamn&sortering=Bel%c3%a4ggs%c3%a5r%2c+Bebyggelsenamn%2c+Socken%2c+H%c3%a4rad%2c+L%c3%a4n&soknamn=%25%c3%96stersl%c3%b6v&sokejinamn=&soklokal=%25&sokejlokal=&sokovrigt=&sokkategori=ortnamn&soksprak=Alla&rad=0&lng=14.251543&lat=56.097862&prec=E&kartsiffra=&ntolk=0&selindex=0&sida=0> (besökt 2022-05-02)

<http://www.stiglundin.se/jarnvag/18116983/chj/linje/osterslov.htm> (besökt 2022-05-03)

Övriga uppgifter

Inventeringsdatum: 2021-10-15

Fältinventering och foto: Maria Sträng

Rapportsammanställning: Åsa Eriksson Green

Granskning: Maria Sträng

Färdigställd: 2022-05-09

Uppgifter till BBR:

Stomme; murverk – tegel, murverk – natursten, granit

Fasadmaterial; puts – slät

Fasadkulör; vit

Takform; sadeltak, kägeltak

Taktäckningsmaterial; takpannor – lertegel, plåt - skivtäckning

Antal våningar; 1

Byggnadsdel; absid – rundad, kor – öster, långhus, torn – västtorn, sakristia – öster, sidokapell – söder och norr

